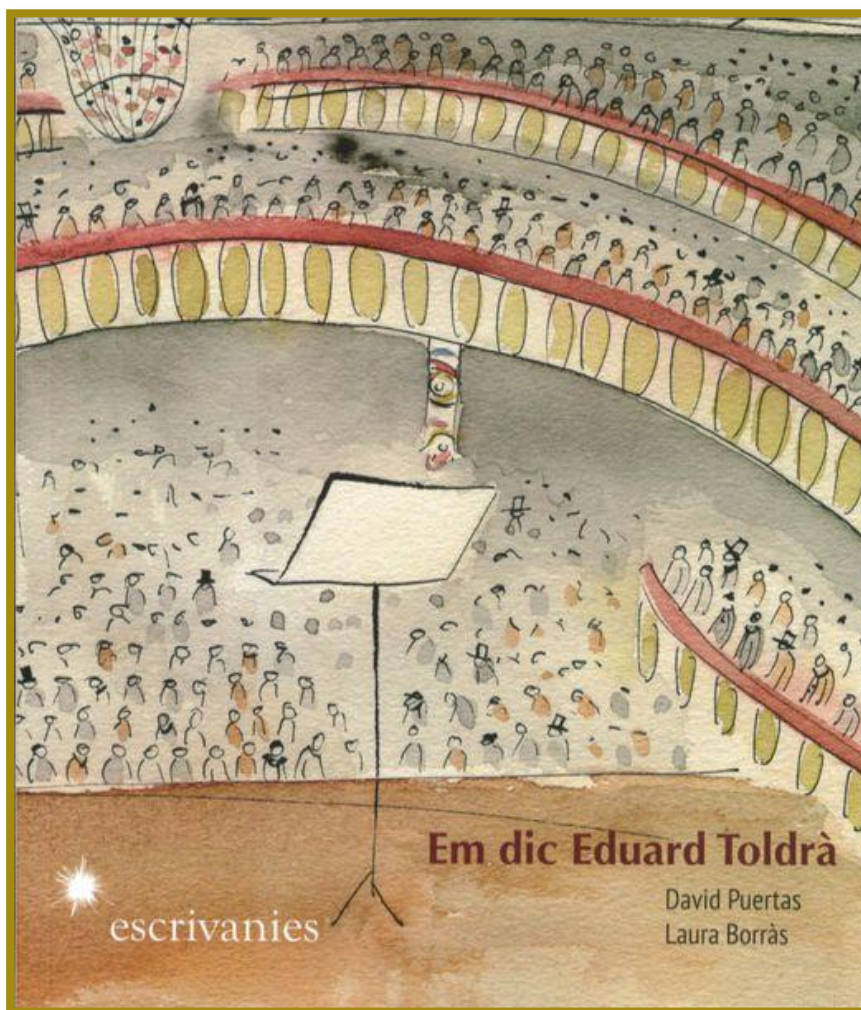


EL GUST PER LA LECTURA 2015-2016

**CICLE SUPERIOR**  
**D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA**

**GUIA DIDÀCTICA**



Generalitat de Catalunya  
**Departament d'Ensenyament**



El Gust per la Lectura 2015-2016  
Cicle superior d'educació primària

EM DIC EDUARD TOLDRÀ

David Puertas (autor) i Laura Borràs (il·lustradora)

## **GUIA DIDÀCTICA**

Subdirecció General de Llengua i Plurilingüisme

**Servei d'Immersion i Acolliment Lingüístics**

**Carme Vilaregut i Sáez**

**Isabel Muntaña i Salarich**



Els continguts d'aquesta publicació estan subjectes a una llicència de [Reconeixement-NoComercial-CompartirIgual 4.0 Internacional de Creative Commons](http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/). Se'n permet còpia, distribució i comunicació pública sense ús comercial, sempre que se n'esmenti l'autoria i la distribució de les possibles obres derivades es faci amb una llicència igual que la que regula l'obra original.

La llicència completa es pot consultar a:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.ca>

# ÍNDEX

1.	Introducció.....	1
2.	La biografia com a gènere.....	2
3.	El treball de la biografia a l'escola.....	3
4.	Bibliografia per a infants: la biografia com a gènere.....	6
5.	Què sabem d'Eduard Toldrà?.....	10
	5.1 Sobre Eduard Toldrà.....	10
	5.2 Altres referències.....	11
6.	El llibre.....	11
	6.1 Fitxa tècnica.....	11
	6.2 La història.....	12
	6.3 Els personatges.....	12
7.	Orientacions didàctiques per al professorat.....	14
	7.1 Activitats per a abans de la lectura.....	14
	7.2 Activitat durant la lectura.....	15
	7.3 Activitats per a després de la lectura.....	23
8.	Continguts que es treballen.....	26

## 1. Introducció

Treballar la biografia a l'escola, i concretament a primària, sempre és un repte. La biografia sol ser un gènere literari adreçat fonamentalment als lectors adults, i per tant en l'àmbit escolar es treballa a secundària. Però actualment, deixant de banda, a casa nostra, la col·lecció clàssica de les Petites Històries, de l'editorial Mediterrània, l'aparició al mercat editorial de diversos títols en suports gràfics de gran qualitat ha apropat aquest gènere a totes les edats. Podem trobar àlbums il·lustrats, llibres desplegable, llibres amb pictogrames, auques... amb una presentació formal molt acurada, tant del text com de la il·lustració, que ens faciliten el treball d'aquest gènere en els diferents cicles de primària.

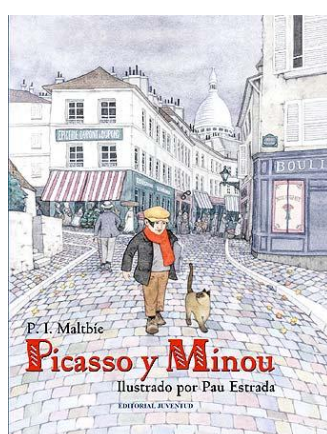
Les aportacions d'aquest gènere per a la formació literària dels nostres alumnes i les possibilitats didàctiques que ens ofereix són molt importants. La biografia ens permet d'una banda treballar molts continguts curriculars i, de l'altra, contribuir al desenvolupament integral de l'alumne per les connexions amb el personatge biografat i pels coneixements sobre el desenvolupament de la vida de les persones.

Aquesta guia didàctica està estructurada en tres parts. A la primera trobareu les característiques del gènere de la biografia així com orientacions per al seu treball a l'escola. Seguidament s'ofereix una aproximació al personatge biografat i a la seva obra. I finalment hi ha les orientacions didàctiques per treballar el llibre seleccionat, i el quadern de l'alumne.

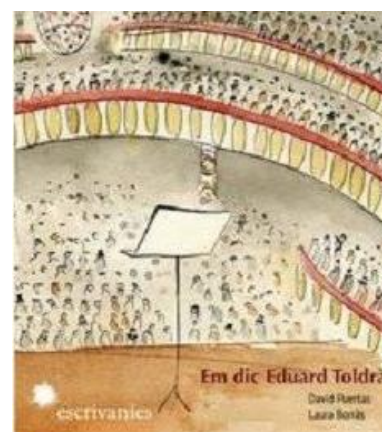
En aquest dossier us proposem tres llibres per treballar la biografia als diferents cicles de primària.



Per a cicle inicial:  
**Mozart**  
S. Candel, M. Garin,  
M.T. López  
SM Edicions  
2006



Per a cicle mitjà:  
**Picasso i Minou**  
P.I. Maltbie  
Editorial Juventut  
2010



Per a cicle superior:  
**Em dic... Eduard Toldrà**  
D. Puertas, L. Borràs  
Editorial El Cep i la Nansa  
Col·lecció «Escrivanes»  
2013.

## 2. La biografia com a gènere

El gènere literari de la biografia és un relat escrit que resumeix els principals fets de la vida d'una persona. Etimològicament, *biografia* ve del grec *bios*, que significa 'vida' i *graphien*, que vol dir 'escriure'.

La base de la biografia són, sens dubte, les dades exactes objectives de la vida del personatge triat. El biografiat acostuma a ser una figura rellevant de la vida pública i, per tant, destacable per les seves aportacions en diferents disciplines o àmbits. En una biografia, el personatge s'emmarca en una època històrica concreta, en un context que ha d'apropar-lo al lector. Pot incloure apreciacions subjectives de l'autor i dades sobre el context en què transcorre la vida del biografiat.

Les característiques més rellevants del gènere són:

- L'ús de la **tercera persona** per a l'exposició o narració de la vida del personatge triat, punt de vista que estableix una certa distància entre l'autor i el biografiat, i una certa aparença d'objectivitat.
- La **veracitat**. L'autor explica una història verídica sobre una persona real basada en fets també reals, avalats per la documentació o testimonis.
- L'elecció acurada dels **esdeveniments més significatius** de la vida del protagonista.
- **L'estructura lineal** que segueix cronològicament la vida del personatge.
- **La relació** entre la **vida i l'obra** del biografiat i el **moment històric**.

La descoberta del personatge a través dels diferents fets remarcables de la seva vida desvetllen l'interès i la motivació en el lector. És, doncs, un gènere que afavoreix la reflexió sobre el pas del temps. Transmet una idea de temporalitat dual: el temps real en què transcorren les diferents etapes de la vida del personatge, i el temps històric, que permet recrear l'època i entendre el perquè de la seva obra.

Dins el gènere, molt divers, podem trobar quatre tipus diferents de biografies:

- **Biografia documental**. Intenta reproduir el més fidelment possible la vida del personatge.
- **Biografia novel·lada** o **novel·la biogràfica**. L'autor s'introdueix en la ment del personatge i imagina el que va pensar i el que va sentir. També interpreta els esdeveniments que li van passant, respectant sempre els fets verídics. En aquest cas, es pot adoptar la primera persona, en el qual cas parlem d'**autobiografia novel·lada**.
- **Autobiografia**. És un relat retrospectiu en primera persona i sobre la pròpia vida, perquè el narrador és el mateix autor. Cal tenir en compte

que el lector, en aquest tipus de biografia, pot rebre una imatge desenfocada del passat del protagonista, ja que aquest pot haver modificat alguns episodis o bé haver ocultat informació.

- **Autobiografia novel·lada.** L'autor recrea en primera persona la seva pròpia vida o la vida d'algun personatge.

Els llibres que hem triat per treballar aquest gènere a cicle inicial i cicle mitjà són biografies novel·lades, i el llibre per a cicle superior és una autobiografia novel·lada.

Pel que fa a l'estructura del text biogràfic, sol obeir al següent esquema: presentació del personatge, explicació dels fets més destacables de la seva vida, i finalment, la conclusió, que és la part més subjectiva, la valoració sobre la rellevància de la seva obra o trajectòria vital.

En el gènere de la biografia conflueixen diferents tipologies textuais, com ara el narratiu, el descriptiu i l'expositiu.

### 3. El treball de la biografia a l'escola

Pensem que és bo treballar la biografia a l'escola perquè en presentar la vida i l'obra d'un personatge important ajudem els nostres alumnes a construir ponts entre el present i el passat, entre la seva vida individual i la vida de la col·lectivitat a la qual pertanyen. Fa possible compartir trossets d'història que han dissenyat el món actual i l'han fet una mica millor. Així mateix, en conèixer les etapes de la vida d'un personatge concret, els alumnes poden establir paral·lelismes amb la seva pròpia vida i amb les seves pròpies experiències.

Les possibilitats didàctiques per treballar la biografia són múltiples i a l'abast de tothom. Permet un treball transversal de desplegament de competències i una concreció d'activitats engrescadores que van des d'un treball de recerca sobre el nom de la pròpia escola, del carrer, del poble, de personatges locals interessants, fins arribar a personalitats de renom universal.

La intervenció didàctica que podem dur a terme a partir de la biografia facilita la transversalitat de continguts de diferents àrees. Cada personatge estudiat queda estretament vinculat a una disciplina artística, científica, política, cinematogràfica... i possibilita una gran descoberta que caldrà aprofitar en les àrees que s'hi relacionin.



Des del punt de vista de fomentar l'atenció, la motivació i l'interès dels alumnes, aquest gènere també és una

bona eina per implicar l'alumne en l'aprenentatge. La curiositat, la sorpresa, l'empatia per tot allò que passa i envolta el personatge són elements que cal aprofitar i fomentar per aprendre nous coneixements.

La biografia ens brinda l'oportunitat, com ja apuntàvem en l'apartat anterior, de treballar un concepte de gran complexitat per a l'alumnat de primària: el pas del temps. Cal aprofitar la lectura d'una biografia per parlar, debatre i reflexionar amb els alumnes tant del recorregut vital del personatge com del temps històric en què li ha tocat viure.

Aquestes converses, que impliquen referir-se a fets que es produeixen en diferents moments del passat o ordenar-los, aporten també un marc significatiu per utilitzar els temps verbals en passat. A partir d'aquesta pràctica oral es poden dur a terme activitats de reflexió metalingüística sobre la composició dels temps verbals.

Un tipus de treball que ens permet aprofundir en el gènere i familiaritzar l'alumne amb la tasca d'un biògraf és la selecció dels fets més importants de la seva pròpia vida. Requereix donar arguments, recopilar informació, i cercar alguna documentació (fotografies, entrevistes als pares...). Aquest treball es pot dur a terme a totes les edats, adequant el tipus d'exigència.

Una altra possibilitats didàctica que ens ofereix la biografia és prendre els textos com a models i fer que els alumnes elaborin biografies. Les activitats d'ensenyament/aprenentatge que genera aquesta tasca són molt completes perquè comporten: anàlisi del gènere, cerca d'informació, organització i estructuració de la informació, i



Exposició a l'Escola Sagrada Família. Els alumnes de tercer comparteixen els treballs sobre la seva vida personal.



Alumnes de l'Escola Proa (Barcelona) elaborant la seva biografia lectora.

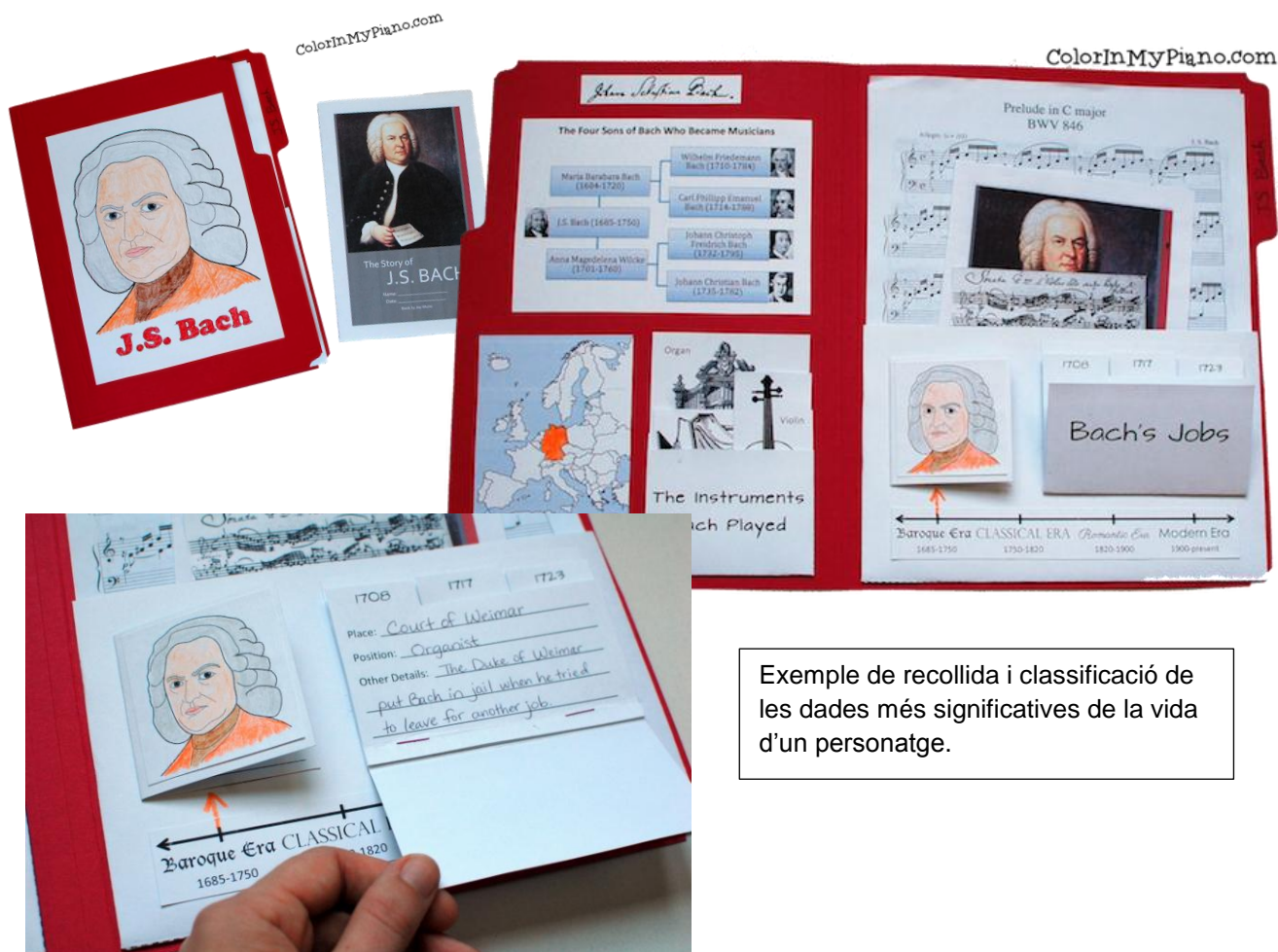
elaboració final d'un text. En aquest procés caldrà tenir una especial cura a establir criteris per seleccionar la informació (els esdeveniments més importants de la vida del personatge).

Entre les moltes experiències interessants que ens han arribat de diversos centres, volem destacar «L'entrevista al personatge». Per parelles els alumnes cerquen informació sobre un personatge i preparen una entrevista. Davant del grup l'escenifiquen. Un fa d'entrevistador i l'altre del personatge triat, que fins hi tot es pot caracteritzar. Les aportacions d'aquesta activitat són moltes: el grup pot arribar a conèixer una gran diversitat de personatges, la motivació és alta, cal fer un important treball de documentació, requereix ajustar les preguntes a la informació trobada, i empatitzar amb el personatge.



Activitat: L'entrevista al personatge.

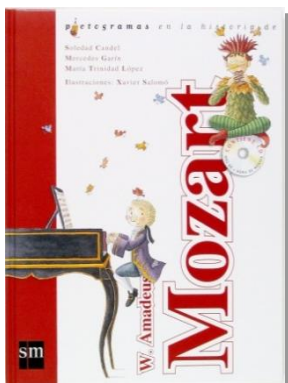
Treballar la biografia ens permet fer ús del llenguatge com a instrument de comunicació oral i escrita, però també com a instrument de coneixement.



Exemple de recollida i classificació de les dades més significatives de la vida d'un personatge.

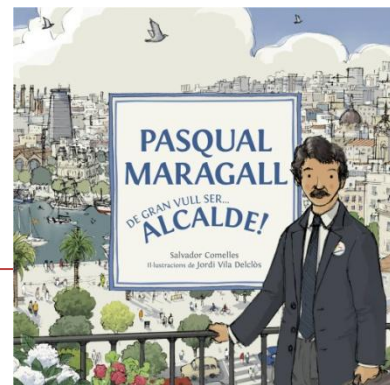


#### 4. Bibliografia per a infants: la biografia com a gènere



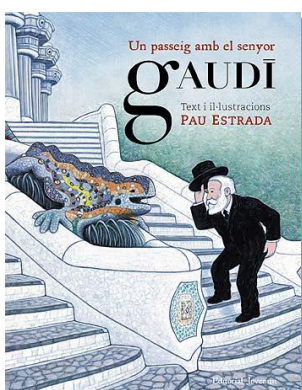
CANDEL, Soledad; SALOMÓ, Xavier;  
LÓPEZ, Trinidad i GARÍN, Mercedes (2006).  
**Wolfgang Amadeus Mozart**. Barcelona:  
Cruilla.

---



COMELLAS, Salvador i VILA, Jordi  
(2012). **Pasqual Maragall de gran vull  
ser alcalde!** Barcelona: Efadós.

---



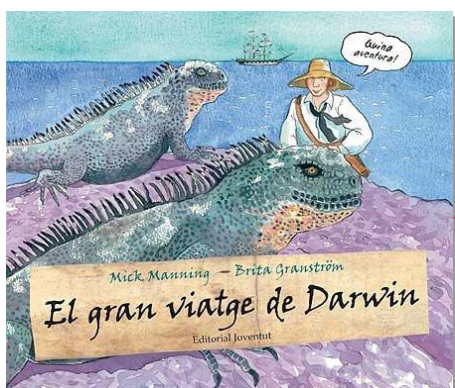
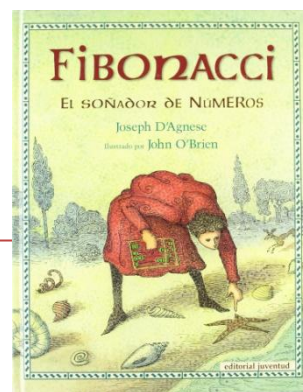
ESTRADA, Pau (2013). **Un passeig amb  
el senyor Gaudí**. Barcelona: Joventut.

---

D'AGNESE, Joseph (2011). **Fibonacci.  
El somiador de nombres.**

Barcelona: Joventut.

---

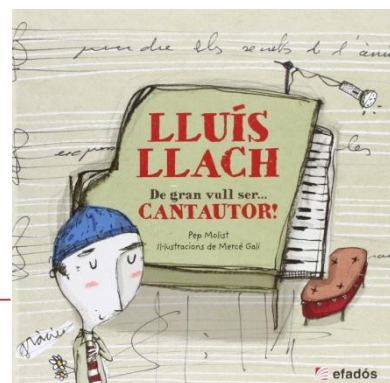


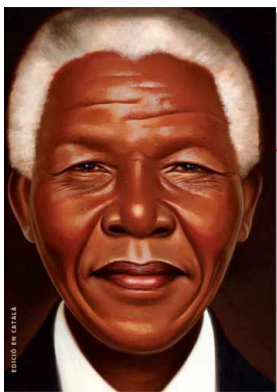
MANNING, Mick (2013). **El gran  
viatge de Darwin**. Barcelona:  
Joventut.

---

MOLIST, Pep (2013). **Lluís Llach,  
de gran vull ser cantautor!**

---



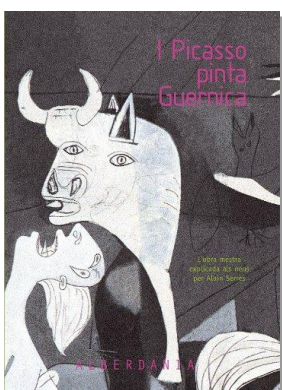
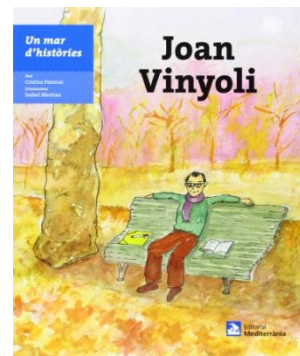


NELSON, Kadir. **Nelson Mandela**.  
Barcelona: Joventut.

---

PALOMAR, Cristina (2014). **Joan Vinyoli**.  
Barcelona: Mediterrània.

---

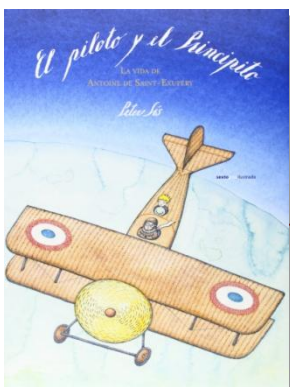


SERRES, Alain (2007). **I Picasso pinta Guernica**. Guipúscoa.

---

SIERRA, Jordi (2013). **També van ser joves**. Barcelona: Bambú.

---

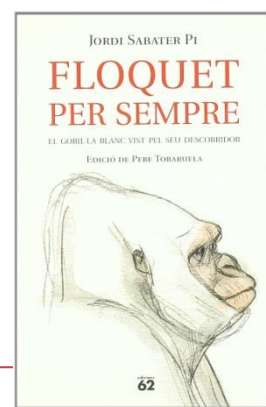


SIS, Peter (2014). **El piloto y el Principito**. Barcelona: Sexto piso.

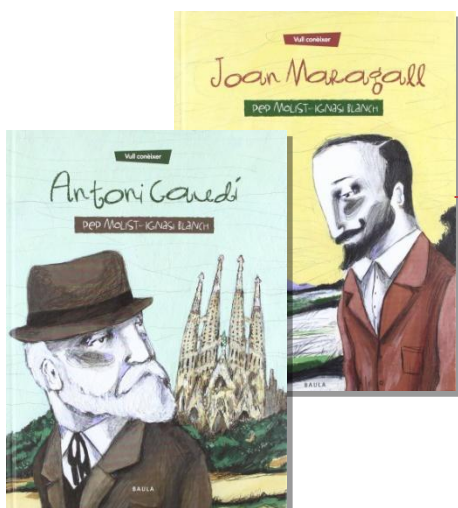
---

TOBARUELA, Pere; SABATER, Jordi (2003). **Floquet per sempre**. Barcelona: Edicions 62.

---



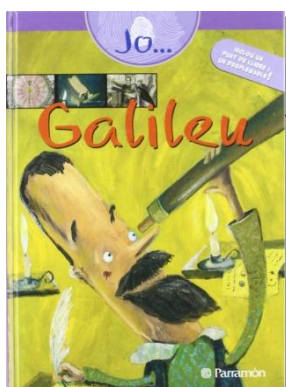
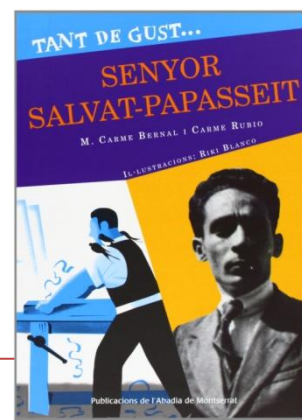
## COL·LECCIONS



Col·lecció «Vull conèixer». Barcelona: Baula.

Col·lecció «Tant de gust...». Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

Títols: *Senyor Andersen, Senyora Anglada, Senyor Lull, Senyor Maragall, Senyora Rodoreda, Senyor Salvat-Papasseit, i Senyor Verdaquer.*

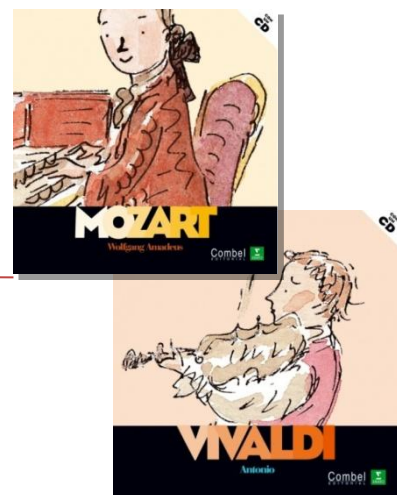


Col·lecció: «Jo...». Barcelona: Parramón.

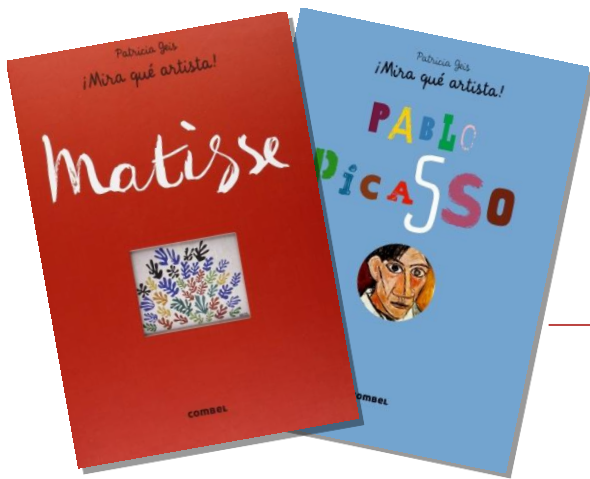
Títols: *Albert Einstein, Vincent Van Gogh, Genguis Khan, Galileo Galilei, Tutankhamon, Salvador Dalí.*

Col·lecció «Descobrim els músics». Barcelona: Combel.

Títols: *Mozart, Beethoven, Vivaldi, Bach, Chopin, Txaikovski.*





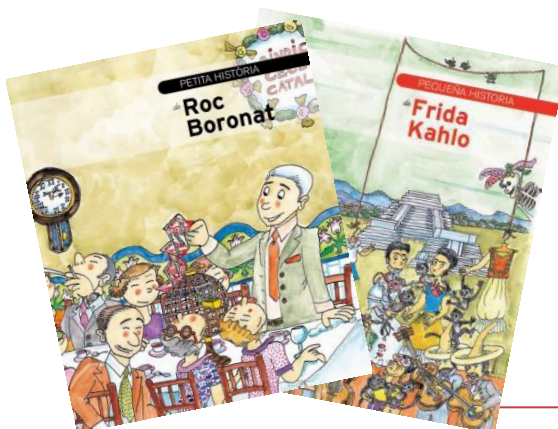


Col·lecció «¡Mira qué artista!». Barcelona: Combel.

Títols: *Alexander Calder, Andy Warhol, Matisse, i Pablo Picasso.*

Col·lecció «Em dic...». Barcelona: Parramon.

Títols: *Anna Frank, Beethoven, Cristòfol Colom, Cromanyó, Alexander el Gran, Agatha Christie, Charles Darwin, Cleopatra, Galileu, Gandhi, Martin Luther King, Jules Verne, Leonardo da Vinci, Albert Einstein, John Lennon, Picasso, Mozart, Teresa de Calcuta, Vincent Van Gogh, Nelson Mandela, Miguel de Cervantes, Marco Polo, Tutankamon, Saint Exupéry, Shakespeare, Marie Curie, Charles Chaplin, Gaudí, Joan Pau II, i Johannes Gutenberg.*



Col·lecció «Petites històries». Barcelona: Mediterrània.

Títols: *Dalí, Joan Miró, Foix, Abat Oliva, Josep Pla, Verdaguer, Goya, Pau Casals, Toulouse Lautrec, Josep Tarradellas, Mark Twain, García Lorca, Idefons Cerdà, Velázquez, Camilo José Cela, Víctor Balaguer, Roc Boronat...*



## 5. Què sabem d'Eduard Toldrà?

### 5.1. Sobre Eduard Toldrà



**Eduard Toldrà** (Vilanova i la Geltrú, 7 d'abril de 1895 - Barcelona, 31 de maig de 1962), músic i compositor, és una de les figures més importants de la música catalana de mitjans del segle xx. Se'l considera el gran arquitecte del renaixement musical català dels anys vint i un dels grans exponents del Noucentisme musical.

Rep les primeres lliçons de música i violí del seu pare, Francesc Toldrà, que era escriptor, poeta, músic i professor. El 1906 ingressa a l'Escola Municipal de Música de Barcelona.

El 1912 debuta com a violinista a l'Ateneu Barcelonès, i el mateix any funda el quartet de corda Renaixement. Durant deu anys la formació té un gran èxit, que la porta a tocar música de cambra a París, Viena i Berlín.

El 1924 Toldrà és nomenat director de l'Orquestra d'Estudis Simfònics. Coneix Pau Casals i té l'oportunitat de dirigir l'orquestra del Palau de la Música.

Quan l'any 1944 es crea l'Orquestra Municipal de Barcelona, se'n confia la direcció a Toldrà, que l'exercirà fins a la seva mort (esdevinguda el 1962). Els més de 750 concerts que va dirigir amb aquesta orquestra no li van ser obstacle per dirigir esporàdicament altres formacions musicals, com la Nacional d'Espanya i la Nacional de França, així com l'Orquestra Lamoureux, la del Conservatori de París, i la del Gran Teatre del Liceu.

Entre les seves obres destaquen *Suite en mi major*, *Vistes al mar* (per a quartet), *Sis sonets per a violí i piano*, les sardanes *Les danses de Vilanova*, *La Ciseta*, *L'hostal de la Peira*, a més de *La maledicció del comte Arnau* i l'òpera *El giravolt de maig*.

Toldrà va rebre nombrosos premis, com la Gran Cruz de Alfonso X El Sabio, la Medalla de Oro del Círculo de Bellas Artes de Madrid, el Grand Prix du Disque de l'Académie Charles Cros.

## 5.2. Altres referències

- ✓ Podeu trobar dades fonamentals de la vida d'Eduard Toldrà, fotografies i un recull de les seves obres amb les corresponents partitures a:  
<http://www.eduardtoldrasoler.info/>
- ✓ Joan ALEMANY I MOYA. *Retrat d'Eduard Toldrà*. Es tracta d'un document publicat per l'Ajuntament de Vilanova, que es pot trobar en línia:  
[https://www.vilanova.cat/doc/doc\\_40132573\\_1.pdf](https://www.vilanova.cat/doc/doc_40132573_1.pdf)  
Conté un perfil humà, la vida professional i la producció musical del músic, la seva vinculació amb Vilanova, i la relació d'obres i concerts que se li atribueixen com a compositor, director i pedagog.
- ✓ Catalunya Ràdio ofereix una galeria de fotografies de la família Toldrà:  
<http://www.ccma.cat/catradio/Eduard-Toldra/foto-galeria/29434/>

## 6. El llibre: *Em dic Eduard Toldrà*

### 6.1 Fitxa tècnica

**Títol:** Em dic Eduard Toldrà

**Autor:** David Puertas Esteve

**Il·lustració:** Laura Borràs Dalmau

**Edicions:** Primera edició, abril 2013

**Editorial:** El Cep i la Nansa (col·lecció «Escrivanies»)

**Lloc de publicació:** Vilanova i la Geltrú

**Any:** 2013

**Idioma:** Català

**Pàgines:** 45

**ISBN:** 978-84-92745-63-0

Sinopsi:

«Em dic Eduard Toldrà i de ben petit ja m'agradava agafar una branca de fonoll i dirigir el so del vent, el brogit de les onades i el crit de la gavines. La passió per la música em va convertir en violinista, en compositor i en director d'orquestra. Aquesta és la meva història: tot va començar a Vilanova al mateix temps que a França inventaven el cinema...».

## 6.2 La història

El llibre explica la vida d'Eduard Toldrà de manera cronològica. Des de petit va viure en un ambient familiar en què es respirava la passió per la música. De nen, jugava amb una branqueta de fonoll i imaginava que era una batuta i dirigia tota una orquestra. Eduard tenia un ferm desig: «Quan sigui gran dirigiré la meua pròpia orquestra!». Aviat comença a tocar el violí, i tota la família decideix desplaçar-se a Barcelona perquè pugui completar els seus estudis musicals.

Entre els quinze i els disset anys comença a treballar en cafès, cinemes i cabarets, i funda el Quartet Renaixement amb tres amics més, amb els quals tindrà l'oportunitat d'emprendre una gira que els durà a diferents ciutats europees, abans que esclati la Primera Guerra Mundial.

De nou a Barcelona, coneix Pau Casals i es converteix en el primer violinista de l'Orquestra del Palau de la Música Catalana. Ja casat i pare d'una filla, Toldrà viu una etapa molt fecunda creativament parlant, i compon obres com *Vistes al mar*, *El giravolt de maig*, *La maledicció del comte Arnau*, entre d'altres.

Gràcies de nou a Pau Casals, inicia la seva carrera com a director d'orquestra dirigint al Palau de la Música una sardana pròpia, *Empúries*. Finalment, aconsegueix el somni que l'acompanya des de ben petit i crea la seva pròpia orquestra, l'Orquestra Municipal de Barcelona, que dirigirà ell mateix. El llibre acaba amb l'expressió de satisfacció d'Eduard Toldrà, violinista, compositor i director d'orquestra: «Avui, per fi, estic dirigint la meua pròpia orquestra».

## 6.3 Els personatges



El protagonista principal del llibre és Eduard Toldrà.



Amb tres amics, Eduard Toldrà va formar el Quartet Renaixement.



Maria Sobrepera va ser l'esposa d'Eduard Toldrà.



Pau Casals va ser mestre i amic d'Eduard Toldrà.



## 7. Orientacions didàctiques per al professorat



### ACTIVITATS PER A ABANS DE LA LECTURA

#### Anàlisi de la coberta, la contracoberta i les il·lustracions

El llibre està molt ben il·lustrat per Marta Borràs. Les imatges ens apropen tant a l'autor com a l'ambient en què va viure. Per això, proposem una primera aproximació al llibre a partir de l'observació de la imatge.

#### Activitat 1 del quadern de l'alumne

Comencem amb la coberta i la contracoberta. La perspectiva d'un dia de concert des de l'escenari ens permet fer un exercici d'empatia en relació amb el personatge i l'ofici de músic: com es deu sentir?, què deu pensar?, quin ambient hi ha a la sala?, quina remor de fons es deu sentir?...

#### Activitat 2 del quadern de l'alumne

La tècnica de l'aquarel·la i la sensibilitat amb què estan tractades les escenes desvetllen emocions i sentiments que poden arribar a ser diferents segons la sensibilitat pròpia de cada lector. Demanarem als alumnes que decideixin lliurement quina il·lustració els ha agradat més i que expliquin als altres els motius de la seva tria.

La conversa al voltant de les imatges triades té un doble vessant:

- acostar-nos al personatge i al llibre per la via dels sentiments i les emocions,
- recollir el que es pot aprendre sobre la vida d'Eduard Toldrà a primer cop d'ull, gràcies a les il·lustracions. Al llarg de la lectura i del treball que es farà ja anirem ordenant la informació rebuda de manera impressionista.

#### Ressaltem el començament del llibre

Em dic Eduard Toldrà i vaig néixer a Vilanova i la Geltrú.

#### Activitat 3

La figura d'Eduard Toldrà pot ser desconeguda per als infants, de manera que per apropar-nos al personatge cal fer un petit treball de cerca de fotografies, que es poden recollir en un mural a l'aula.



## ACTIVITATS PER A DURANT LA LECTURA

A més, la primera frase del llibre ens permet reflexionar amb els alumnes sobre el gènere de la biografia. Està escrit en primera persona i per tant el narrador figura que és el mateix Eduard Toldrà. Expliquem als alumnes les diferències que hi ha entre la biografia i l'autobiografia, perquè dedueixin a quin gènere pertany el llibre.

En funció de la maduresa del grup es pot plantejar: «Realment penseu que va ser el mateix Eduard Toldrà qui va escriure el llibre? Si no va ser ell, qui creieu que el va escriure? Quina creieu que és la intenció de l'autor? Aquesta hipòtesi sobre l'autoria es pot deixar sense resoldre i comprovar-la en acabar la lectura del llibre. Si els costa respondre, els haurem de recordar que han omplert la fitxa tècnica del llibre. El seu bagatge d'altra banda els permet entendre qui és l'autor mirant la coberta...

### Activitats 4 i 5

A més del gènere i del personatge, cal situar els alumnes en el lloc i el context històric de la vida d'Eduard Toldrà. Proposem localitzar Vilanova i la Geltrú, el lloc de naixement i infantesa del protagonista, i recollir imatges actuals de Vilanova. Comparar-les amb la imatge de les pàgines 14 i 15 pot donar peu a una conversa per establir relacions entre passat i present, la Vilanova d'ara i la que va conèixer Eduard Toldrà.

### Pàgina 6

#### Activitat 6

El primer paràgraf ens convida a descobrir el lloc i l'any en què va néixer el músic, i ho fa fent al·lusió al descobriment del cinema. És una oportunitat per investigar aquest fet i situar el personatge en el context en què va viure.

#### Activitat 7

El segon paràgraf ens explica que la seva passió per la música va néixer en l'entorn familiar. «A casa hi havia música pertot arreu». És per això que proposem completar l'arbre genealògic del músic, en què els instruments adquireixen gairebé tanta importància com els membres de la família.

#### Activitat 8

Al final d'aquesta pàgina trobem el primer propòsit de la seva vida, que no abandonarà mai. Buscarem una manera de visualitzar-lo i recordar-lo per poder comprovar més endavant si es fa realitat.

## Activitat 9

Al llarg de tot el llibre, com que es tracta de la biografia d'un músic, apareixen moltes paraules relacionades amb el món de la música. Demanem que els alumnes les recullin en post-it (per poder-les manipular després). Es poden distribuir les pàgines del conte entre els alumnes perquè aquesta feina no es faci feixuga. El grau d'aprofundiment sobre aquest lèxic específic el deixem a consideració de l'especialista de música. A l'activitat 35 suggerim algunes activitats per fer amb les paraules.

## Pàgina 8

### Activitat 10

En aquesta pàgina els autors ens endinsen en el món dels jocs infantils. Ara és el moment de fer un recull de jocs antics i actuals per poder debatre l'evolució i el canvi dels jocs al llarg de la història. Proposem un breu treball de recerca (petita enquesta als pares i avis) per obtenir informació. Si volem aprofundir-hi una mica més podem entrar en l'anàlisi més detallat d'alguns jocs. Proposem també que cada alumne reflexioni sobre les seves preferències.

### Activitat 11

En el segon paràgraf trobem una descripció poètica del sentiment que provoca el mar en el músic. És el moment de treballar la lectura en veu alta, de tal manera que tothom es pugui imaginar l'escena.

Es pot preparar la lectura en petit grup:

- Es llegirà en silenci intentant copsar tots els matisos que transmet el text.
- Es pot assajar el ritme i l'entonació.
- Es pot provar com es pot combinar el volum de veu (fort/fluix).
- Es pot pensar quina gesticulació pot acompanyar millor la lectura...
- ...

Demanarem que alguns voluntaris llegeixin el fragment i proposarem a la resta dels alumnes que visualitzin el que evoca.

A continuació es pot demanar quina lectura ens ha ajudat més a sentir-nos dins del paisatge.

### Activitat 12

En aquesta activitat demanem un exercici d'empatia envers el protagonista. Com es devia sentir davant una frustració tan gran? El text diu que es va

empipar molt. Els alumnes poden explicar situacions en què ells també s'hagin empipat, però no amb els altres sinó amb ells mateixos.

També demanem que els alumnes facin una hipòtesi. Es tracta de preveure què farà l'Eduard amb la batuta ara que ha descobert que no té cap poder per generar música. Els alumnes han de raonar les seves hipòtesis. És possible que alguns infants estableixin un paral·lelisme entre la batuta i la vareta dels mags o les fades. Potser aquesta connexió l'havia feta el mateix Eduard?

## **Pàgines 12 i 14**

### **Activitat 13**

Ara toca comprovar l'encert (o no) de les hipòtesis que han fet. Cal fer notar que la batuta, de moment, queda tancada en un calaix. No la trenca. D'aquesta manera, la podrà tornar a utilitzar més endavant.

### **Activitat 15**

En aquestes pàgines la gent del poble adquireix importància pel seu lligam amb la música. És el descobriment que no només fan música determinats elements de la natura, sinó que en les activitats quotidianes del poble la música també hi és present, a través de la cançó: canten els pescadors, la dona del mercat, la que estén la roba... tot Vilanova cantava.

Volem que l'alumne estableixi un paral·lelisme amb l'entorn del protagonista i l'actual: se sent cantar, avui en dia?

Si un alumne vol escoltar música, què fa? Es tracta que cadascú parteixi de les seves experiències i pugui explicar a la resta quina música li agrada i on la troba.

### **Activitat 16**

Al text surten dades que fan referència a l'edat del protagonista i als fets més rellevants que li van passar. L'activitat 16 no es limita a l'interval de pàgines que proposem, sinó que l'arrossegarem fins al final. Volem que quedin anotades en un mateix quadre els fets més importants que Toldrà va viure a cada edat, ja que això constitueix una característica del gènere treballat.

Les dades que surten són les següents:

<b>Anys</b>	<b>Fets rellevants</b>
7 anys	Fa el primer concert.



10 anys	La família es trasllada a Barcelona perquè l'Eduard pugui estudiar música.
15 anys	Es guanyava la vida tocant el violí.
17 anys	Va formar el Quartet Renaixement.
31 anys	Dirigeix l'Orquestra del Palau de la Música, i interpreta la sardana <i>Empúries</i> que ha compost ell mateix.
49 anys	Fa el concert de presentació de la seva pròpia orquestra, l'Orquestra Municipal de Barcelona, al Palau de la Música.

Al quadern de l'alumne proposem que els alumnes omplin unes quantes files més amb les dades que trobaran a la biografia del final del llibre.

### **Pàgines 18, 19 i 20**

Aquestes pàgines ens porten a fer el viatge de Vilanova a Barcelona i descobrir la gran ciutat, capital cultural del moment: el Modernisme (edificis emblemàtics i la nova manera de concebre el món).

### **Activitat 17**

Gairebé es pot considerar que el Palau de la Música és un dels espais més rellevants de l'obra, ja que, quan l'Eduard arriba a Barcelona, l'estan construint i hi acabarà treballant. Per aquest motiu proposem que l'alumne conegui aquesta sala de concerts d'una manera virtual. Es pot aprofitar la mateixa pàgina web del Palau per fer la visita, o se'n pot projectar la galeria de fotografies. Demanarem als alumnes que observin la decoració de la façana, de l'interior... i que comentin què és el que els ha sorprès més. Farem una síntesi amb aquells trets que caracteritzen d'una manera més evident el moviment modernista, ja que l'edifici n'és una bona mostra:

*El **Palau de la Música Catalana** va ser construït entre el 1905 i el 1908 per l'arquitecte **Lluís Domènech i Montaner** com a seu de l'**Orfeó Català**, finançat amb fons procedents de subscripció popular.*

*El Palau de la Música Catalana és una perla arquitectònica del Modernisme català, l'única sala de concerts modernista declarada **Patrimoni Mundial per la UNESCO** (4 de desembre de 1997), que constitueix actualment un punt de trobada ineludible de la vida cultural i social de Catalunya. A més, s'ha erigit en patrimoni simbòlic i sentimental de tot un poble que s'identifica amb la seva història.(...)*

[http://www.palaumusica.cat/ca/l-edifici-modernista\\_23602](http://www.palaumusica.cat/ca/l-edifici-modernista_23602)

### **Activitat 18**

Aquestes pàgines volen descobrir la personalitat de Toldrà a través dels seus reptes personals, que el llibre explica en forma de propòsits. Queden recollits en dues afirmacions:

- ✓ jo un dia tocaré aquí dintre (pàg. 18)
- ✓ jo dirigiré la meua pròpia orquestra (pàg. 22)

Podem convidar els alumnes a reflexionar sobre el seu futur, que facin explícits els seus reptes. Poden utilitzar la mateixa estructura lingüística presentada al llibre.

### **Activitat 19**

Amb aquesta activitat volem que els alumnes s'apropin al cinema mut i al paper que tenien els músics per ajudar a recrear l'ambient que transmetia la pel·lícula: por, intriga, alegria, suspens, tristesa... Si es creu convenient es pot projectar un curt mut perquè els infants se'n puguin fer una idea.

### **Activitat 20**

A la pàgina 22 Eduard Toldrà es refereix a la seva batuta com si fos una senyoreta. Els alumnes hauran de fer una inferència: deduir a què es refereix aquesta metàfora.

## **Pàgina 25**

### **Activitat 21**

En aquesta pàgina es comença a dibuixar la trajectòria musical d'Eduard Toldrà. Als disset anys forma el seu propi grup de cambra (ell toca el violí), amb el qual viatja per tota Europa. Es tractaria, doncs, que els alumnes busquin

informació a internet sobre el Quartet Renaixement. Si es vol es pot fer escoltar una audició.

El **Quartet Renaixement** (Barcelona, 4 de juliol del 1911 - 14 de juny del 1921) va ser una formació instrumental de música de cambra que marcà una època en la música barcelonina de començaments del segle xx. El formaren els músics Eduard Toldrà, violí; Josep Recasens, violí; Lluís Sánchez, viola, i Antoni Planàs, violoncel.

[https://ca.wikipedia.org/wiki/Quartet\\_Renaixement](https://ca.wikipedia.org/wiki/Quartet_Renaixement)

## Activitat 22

S'aprofitaria també per situar en un mapa d'Europa les ciutats on va tocar el Quartet Renaixement.

## Pàgina 26

### Activitat 23

És el moment de parlar de la guerra que va esclatar a l'inici de la carrera musical d'Eduard Toldrà. Per fer-ho, proposem una activitat per identificar la guerra partint de les dades i dates que surten al llibre, una bona manera de fer inferències.

Si ens hi volem entretenir una mica més, podem reflexionar sobre tot el que estronca una guerra i fer entre tots un mapa semàntic sobre el tema.

## Pàgina 28 i 29

### Activitat 24 i 25

Sens dubte, aquí toca presentar el gran músic Pau Casals. En funció dels interessos dels alumnes es pot aprofundir més o menys en la vida i l'obra del músic. Proposem elaborar un mural amb la fotografia del compositor. Després hi posarem la informació que dóna el llibre i a continuació convidarem els nens i nenes a ampliar-lo. Podem anar a la biblioteca de l'escola a buscar si hi ha algun llibre que en parli, o també a la biblioteca pública. Podem demanar els llibres i els DVD o CD en préstec i fer-ne una petita exposició.

També es pot utilitzar per fer una aproximació a Pau Casal el web <http://www.paucasals.org/>

El que ens proposem amb l'activitat 25 és que els alumnes reflexionen sobre com va influir Pau Casals en la vida d'Eduard Toldrà. Al llarg de les pàgines següents la relació entre els dos músics s'anirà perfilant. Volem destacar les oportunitats que li va oferir el mestre i com Eduard Toldrà les va saber aprofitar treballant de valent per no defraudar la confiança que Pau Casals havia dipositat en ell.

## Pàgina 30-37

### Activitat 26

Amb aquesta activitat volem que els alumnes s'adonin que la professió de músic comporta moltes hores de treball, i de treball diversificat, per poder viure de la música. Potser hi ha alumnes que ja coneixen l'esforç que comporta tocar un instrument, però d'altres no.

### Activitat 27

Aquesta activitat té com a objectiu que els alumnes coneguin les obres i els gèneres que Eduard Toldrà va compondre. Hauran de fer una classificació d'algunes de les seves obres i subratllar les que han sortit al llibre. L'especialista de música decidirà si vol aprofitar aquesta activitat per treballar alguns del continguts de la seva àrea.

Els alumnes hauran de fer una lectura selectiva a la pàg. 45 o a internet.

Òpera	Sardanes i música per a cobla	Música simfònica	Música de cambra	Cançons
<u>El giravolt de maig</u>	Sol ponent  Marinera	<u>Empúries</u>  <u>La maledicció del comte Arnau</u>	Sis sonets  Les danses de Vilanova  <u>Vistes al mar</u>	Canticel  Cançó incerta  Cançó de l'amor que passa  Camins de fada

[https://ca.wikipedia.org/wiki/Eduard\\_Toldrà\\_i\\_Soler](https://ca.wikipedia.org/wiki/Eduard_Toldrà_i_Soler)

## Activitat 28

Comencem a veure l'Eduard compositor, posant música a poemes de Joan Maragall. Per tant, és un bon moment per fer una aproximació al poema, per llegir-lo i interpretar-ne els versos. També podem proposar que els alumnes escoltin una bona recitació. Després els podem fer sentir *Vistes al mar* perquè observin com el compositor va transformar el llenguatge poètic en musical.

Enllaços útils:

Recitació del poema:

<https://www.youtube.com/watch?v=Oxh9Ablllyus>

Fragment de l'obra *Vistes al mar*:

<https://www.youtube.com/watch?v=576WaqLgZU>

## Activitat 29

L'objectiu d'aquesta activitat és que els alumnes coneguin l'argument de la llegenda del comte Arnau i que entenguin que les llegendes i les cançons populars constitueixen un motiu per escriure poemes i peces musicals. En el quadern de l'alumne s'ha posat un fragment d'aquest poema, que ha estat musicat per Joan Manuel Serrat. La idea és fer veure que aquests temes populars segueixen sent musicats per cantautors actuals, com Joan Manuel Serrat o Maria del Mar Bonet.

## Pàgines 38 i 41

En aquestes pàgines es presenta Toldrà enamorat i compositor de sardanes. Parlarem de com l'amor per Maria, la seva futura esposa, li inspira la composició de peces musicals molt boniques.

## Activitat 30

Abans de fer l'activitat comentarem qui és la Maria, com l'ha coneguda i com influeix en la seva obra. A continuació els demanarem que es posin per parelles i que representin el diàleg que podria haver tingut lloc entre l'Eduard i la Maria. Hauran de tenir en compte:

- l'estat d'ànim de l'Eduard: entusiasme, alegria, satisfacció de veure com el seu somni estava començant a fer-se realitat...
- la sorpresa de la Maria, que li demanarà aclariments, el felicitarà, li donarà ànims, li transmetrà confiança...



Després es demanarà a algunes parelles que representin els diàlegs i a la resta que valorin la interpretació.

## **Pàgina 42**

### **Activitat 31 i 32**

Aquesta pàgina és clau, perquè mostra l'assoliment dels seus reptes personals: aconseguir dirigir una orquestra al Palau de la Música. Es pot proposar fer una recapitulació:

- Quin ha estat el recorregut que ha fet per complir el seu somni?

I una activitat d'introspecció. Com es devia sentir? Demanem que els alumnes cerquin adjectius o maneres de dir que expressin l'estat d'ànim del músic. Se'n pot fer un recull i posar aquestes expressions al costat del propòsit que s'havia formulat a l'activitat 8.

Suggerim que els alumnes escoltin una obra d'Eduard Toldrà i se l'imaginin a ell dirigint-la.



### **ACTIVITATS PER A DESPRÉS DE LA LECTURA**

## **El gènere de la biografia**

### **Activitat 33**

Al final del llibre hi ha una biografia d'Eduard Toldrà. Demanem als alumnes que la llegeixin després d'haver acabat el conte disfressat d'autobiografia, perquè n'observin les diferències. Hi ha diferències pel que fa a la forma i al volum d'informació.

Pel que fa a la forma:

- La biografia està escrita en tercera persona, fet que hi dona un caire d'objectivitat.
- Conté moltes més dates.
- No hi ha imatges.
- ...

Pel que fa al contingut:

- Ofereix informació sobre el context històric i social.
- És més precisa, hi surt el nom dels pares, el dels seus mestres...
- Hi ha informació nova sobre la vida professional i familiar: els premis que va guanyar, el naixement de la seva filla...
- Hi ha una relació força exhaustiva de les obres que va compondre.
- ...

### **Activitat 34**

Aquesta activitat té com a objectiu que els alumnes prenguin consciència del fet que la biografia és un gènere literari. En concret, volem que els alumnes entenguin que la que han llegit respecta l'ordre cronològic, però que això no té per què ser així. Es pot començar pel final (la mort) i anar fent salts endavant i endarrere en el temps, en funció dels fils temàtics que es vulguin estirar: els aspectes personals, la vida professional, etc. També volem remarcar que la biografia no persegueix només fins estètics, sinó que és un artefacte literari que busca sobretot servir una determinada informació sobre el personatge biografat.

És bo insistir que el llibre que hem llegit és un conte que formalment es pretén una autobiografia. El músic quan era jove (dels catorze als setze anys) va escriure un diari personal, però no pas una autobiografia. És important que els alumnes entenguin que aquest recurs que ha utilitzat l'escriptor (David Puertas) és una opció personal per apropar la vida del músic als infants.

### **Activitat 35**

Aquesta activitat pretén que els alumnes es posin en situació d'escriptors. Els demanem que elaborin la seva biografia. Es tracta d'una activitat de síntesi sobre el gènere, ja que els demanem que el seu text tingui les característiques que han après en la lectura i en les activitats de reflexió.

Per a la planificació els demanem que seleccionin els fets més importants de la seva vida i els ordenin cronològicament (o no, sempre que s'entengui què ve abans i què després en la realitat). Abans que es posin a redactar seria convenient establir una conversa sobre les característiques que ha de tenir aquest tipus de text. Si es creu convenient, aquestes característiques es poden deixar escrites en un referent d'aula, que pot servir tant per orientar la redacció com per fer la revisió del text.

### **Activitats globals**

#### **Activitat 36**

L'objectiu d'aquesta activitat és que els alumnes utilitzin en una situació lúdica el lèxic que ha aparegut en el llibre.

La mestra de música pot decidir si vol aprofundir en alguns termes, en funció dels coneixements dels alumnes i del treball que s'hagi fet a l'aula.

Els alumnes hauran recollit moltes paraules com: *violí, director d'orquestra, violí, director de coral, cantar, tocar la flauta, instruments de percussió, nades, batuta, dirigir, orquestra, cançons de mariner, fer música, concert, sala de concerts, música d'acció, música de por, música romàntica, practicar...*

### **Activitat 37**

Encara que sembli una mica estrany, proposem que els alumnes escoltin la presentació del llibre un cop ja l'han llegit. Ho suggerim d'aquesta manera perquè s'hi dóna molta informació, cosa que podria fer minvar la motivació dels alumnes si es fes abans, ja que després llegirien molta informació que ja haurien sentit. L'ordre, però, el deixem a la consideració del docent.

Aprofitarem la presentació perquè treguin informació de l'autor i de la il·lustradora, que és un aspecte que s'ha tractat poc. També volem que reflexionin sobre el gènere: una presentació radiofònica. A partir d'unes preguntes els fem pensar sobre el contingut i la funcionalitat del text.

També volem que s'adonin que per fer la presentació del llibre s'ha triat el mateix dia que feia 100 anys del naixement del músic.

### **Activitat 38**

Aquesta activitat té com a objectiu que els alumnes facin una síntesi dels fets més rellevants. Es proposa per fer aquesta activitat una presentació digital en què hi ha força il·lustracions del llibre. En algunes pàgines hi ha una frase-síntesi que pot servir d'exemple per elaborar les frases de les pàgines on no n'hi ha.

### **Valoració del llibre**

Les activitats 39, 40, 41 tenen com a objectiu que els alumnes valorin el llibre que han llegit. Després d'haver-lo llegit i treballat amb profunditat estan en disposició de valorar-lo. Es demana primer una valoració subjectiva i després es fa buscar als alumnes motius per recomanar-lo.

### **Activitats d'ampliació**

Aquestes activitats d'ampliació es poden vincular amb l'àrea de música. Es volen treballar continguts relacionats amb:

- La sardana
- Els instruments de la cobla

Per fer-ho proposem que els alumnes vegin i escoltin una sardana. Aquests enllaços poden ser útils. El docent també pot buscar un vídeo d'una colla sardanista de l'entorn proper a l'escola.

Colla Riallera de Vic:

<https://www.youtube.com/watch?v=UUoZrkhVYkl>

Colla Sardanista Dolç infern:

<https://www.youtube.com/watch?v=Jf06puBPVTU>

Pot ser el moment d'ensenyar algun pas de la sardana, si els alumnes no la saben ballar. Es pot buscar algú proper (alumne, mare, pare...) per fer una classe pràctica.

Per treballar els instruments d'una cobla proposem aquests recursos perquè el docent triï el més adient per als seus alumnes.

<https://www.youtube.com/watch?v=PqFEaj9kWKc>

<http://www.xtec.cat/~rsellart/cobla/cobla.html>

<http://principaldeterrassa.cat/instruments>

<https://sites.google.com/a/blanquerna.url.edu/calaix-de-music/escoltar/elsinstrumentsdelacobla>

## 8. Continguts que es treballen

### Àrea de llengua catalana i literatura

#### *Comunicació oral*

- Interacció en diàlegs o debats, de manera coherent i estructurada, aportant i defensant idees pròpies i justificant-les amb arguments i contraarguments raonats.

#### *Comprensió lectora*

- Estratègies afavoridores del procés de comprensió lectora abans, durant i després de la lectura: identificació de les intencions de l'autor del text, comprensió de vocabulari en el seu context, realització d'inferències; formulació, comprovació i reelaboració d'hipòtesis, captació de les idees principals.

- Utilització dels recursos de la biblioteca d'aula, del centre i de la localitat per a la cerca d'informació i adquisició de coneixements.

### *Expressió escrita*

- Producció de textos escrits de tipologia diversa: explicacions, arguments, síntesis (idees principals)...

### *Coneixement del funcionament de la llengua i del seu aprenentatge*

- Funcionament semàntic i morfològic de la llengua: famílies de paraules, camps semàntics...

### *Educació literària*

- Comprensió de textos literaris aplicant estratègies específiques per aprofundir en el sentit del text.
- Estratègies lectores per a la comprensió del text. Contextualització de l'autor, identificació del propòsit, lectura crítica...
- Interpretació del sentit de les il·lustracions i elements tipogràfics en referència al text.
- Lectura expressiva (pronunciació, to de veu, entonació, pauses...).
- Expressió d'impressions personals després de les lectures i adopció d'una postura crítica.
- Valoració del text literari com a vehicle de comunicació i d'interacció, com a fet cultural i com a possibilitat de gaudi personal.

## **Àrea d'expressió artística: música**

### *Percebre i explorar*

- Interès pel coneixement del patrimoni artístic de Catalunya.
- Apreciació de les habilitats i la imaginació dels creadors.

### *Continguts de música i dansa*

- Reconeixement bàsic de formes musicals, d'instruments i de formacions instrumentals i vocals.
- Escolta de peces instrumentals i vocals catalanes i d'arreu, de diferents autors i estils.